

BULLETIN

Power, Politics & Policy

Vincit Omnia Veritas

No. 3, 17 Decembrie, 2019

Editorial Board: Vlad Lupan, Liubomir Chiriac, Veaceslav Berbeca, Sergiu Lipcean, Carolina Ungureanu, Eduard Țugui, Veaceslav Ioniță, Ion Tăbârță, Mihai Țurcanu

Reconfigurarea legislativului prin prisma relațiilor dintre majoritatea și minoritatea parlamentară

Sergiu Lipcean

Votul de neîncredere acordat guvernului Sandu de către PSRM și PDM a pus capăt lunii de miere prelungite în colaborarea dintre blocul ACUM și PSRM la nivelul parlamentului. În pofida votului comun al socialiștilor și democraților, mai mulți reprezentanți ai ambelor partide au vehiculat ideea precum că acesta nu implică și formarea unei coaliții guvernamentale. Totuși credibilitatea acestor declarații ridică mai multe semne de întrebare reieșind din partajarea funcțiilor de conducere la nivelul biroului politic și comisiilor parlamentare prin substituirea reprezentanților blocului ACUM cu reprezentanții celor două partide. Această partajare are implicații profunde vis-a-vis de reconfigurarea raportului de forțe în Parlamentul Republicii Moldova atât la nivelul comisiilor permanente precum și în raport cu activitatea instituției legislative în general.

În așteptarea inevitabilului. În principiu, reconfigurarea raportului de forțe era o chestiune de timp reieșind din târgul politic încheiat între PSRM și PDM preocupați de ofensiva guvernului Sandu pe direcții mult prea sensibile și deranjante pentru liniștea și confortul politic al ambelor partide. În consecință, noua coaliție guvernamentală a decis să elimine reprezentanții blocului ACUM din majoritatea pozițiilor deținute de aceștia acționând la limita, dacă nu cu încălcarea regulamentului parlamentului, deși unele voci din cadrul opoziției au acuzat totuși noua majoritate de încălcarea, cel puțin la nivel procedural, a prevederilor regulamentare în procesul de destituire a vechilor președinți de comisii și nominalizarea celor noi. Unii dintre aceștia, în anticiparea demisiilor forțate, au plecat singuri fără să aștepte votul parlamentar.

Dacă e să analizăm lucrurile strict din punct de vedere matematic, ele par destul de clare. Reproducerea majorității parlamentare la nivel de comisii după căderea guvernului Sandu a avut loc prin substituirea membrilor fracțiunilor PAS și PDA cu membrii PDM care au făcut front comun cu PSRM. Acest lucru este foarte vizibil din figurile 1 și 2 care reflectă ponderea majorității și minorității parlamentare la nivelul fiecărei comisii permanente până și după demiterea guvernului Sandu. În ambele cazuri observăm aceeași logică politică, prin care majoritatea parlamentară și-a asigurat un control confortabil la nivelul fiecărei comisii parlamentare. Reieșind din faptul că ponderea deputaților PDM este ceva mai mare decât ponderea celor din ACUM, asigurarea majorității la nivelul comisiilor dintre PSRM și PDM s-a dovedit a fi o sarcină ușoară.

Implicații pentru opoziție. Totuși, analiza acestor cifre trebuie plasată într-un context mai larg și anume din perspectiva capacității opoziției parlamentare de a se face cel puțin auzită dacă nu și ascultată precum și de a promova pe agenda parlamentară subiecte relevante pentru societate. Dacă analizăm situația nou creată din această perspectivă atunci vom constata că opoziția parlamentară nu dispune de nici un instrument efectiv de a influența agenda politică la nivelul parlamentului după reconfigurarea produsă la nivel de comisii.

După căderea guvernului Sandu, noua opoziție parlamentară a fost marginalizată foarte rapid prin redistribuirea funcțiilor de președinți a unor comisii parlamentare strategice între PSRM și PDM. Astfel Comisia economie, buget și finanțe și Comisia juridică, numiri și imunități a revenit PSRM iar Comisia securitate națională, apărare și ordine publică și Comisia politică externă și integrare europeană a fost preluată de PDM. Deși este prematur de estimat care va fi impactul acestei repartizări asupra eficienței comisiilor în activitatea desfășurată, cert este faptul

că această rocadă va afecta nu doar continuitatea în activitate ci și agenda acestora prin filtrarea minuțioasă a subiectelor care vor constitui priorități în activitatea lor. Astfel este puțin probabil că prioritățile vor fi aceleași iar subiecte de importanță majoră care au constituit obiectul activității acestor comisii până la căderea guvernului vor rămâne în continuare pe agenda lor.

Figura 1. Raportul de forțe dintre majoritatea (PSRM + ACUM) și minoritatea parlamentară până la căderea guvernului Sandu

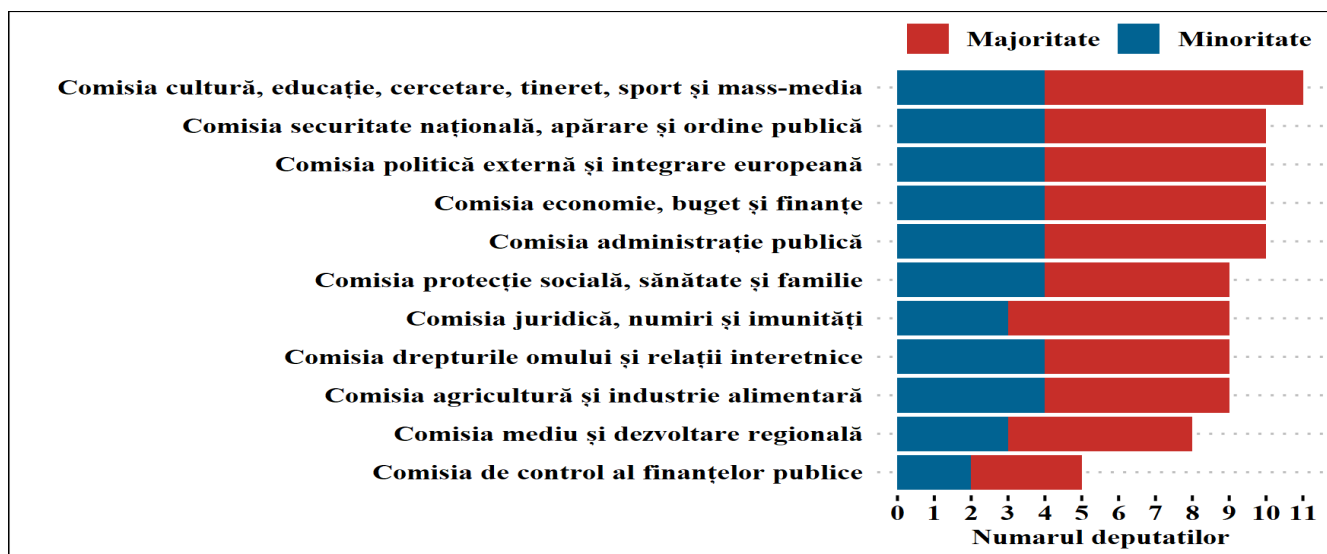
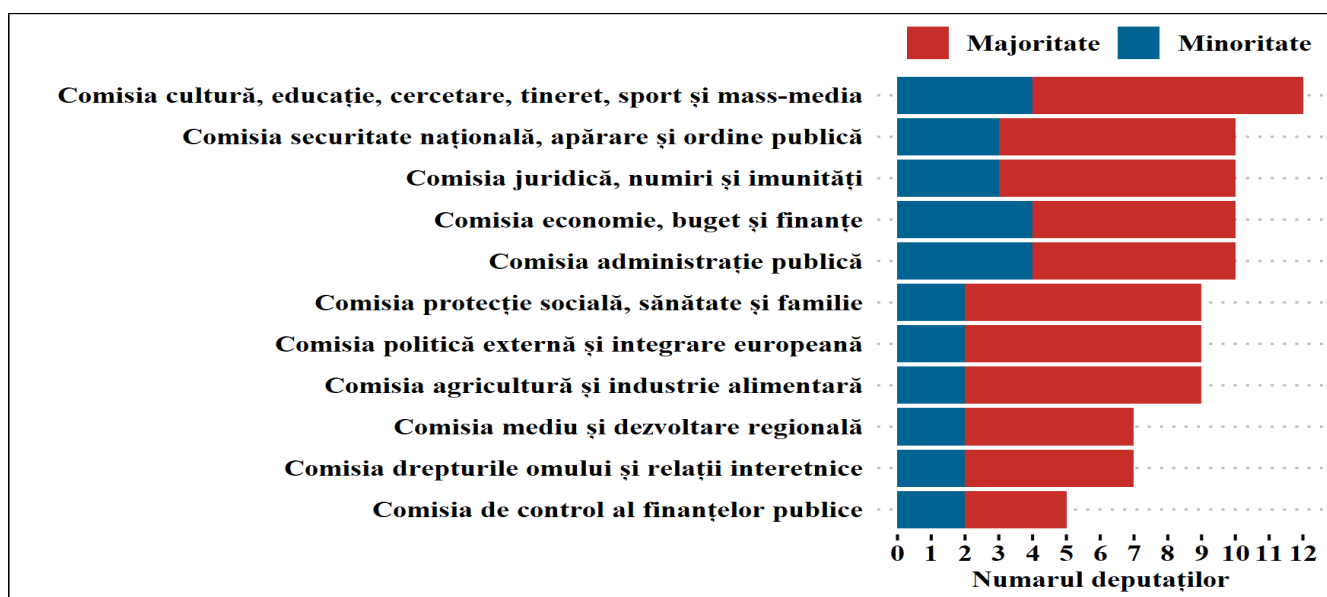

Figura 2. Raportul de forțe dintre majoritatea (PSRM + PDM) și minoritatea parlamentară după căderea guvernului Sandu

Sursa: Elaborarea autorului

Semnificația agendei parlamentare. Relevanța construirii agendei în acest context este esențială deoarece indiferent de importanța și actualitatea unor probleme/subiecte pentru societate, ele nu vor fi considerate ca atare și tratate în mod corespunzător atâta timp cât nu sunt puse pe agenda politică. În acest sens, plasarea lor pe agenda parlamentară reprezintă doar primul pas în recunoașterea existenței lor precum și intenția de a le dezbate public prin identificarea unor soluții alternative. În acest context reconfigurarea comisiilor va avea implicații profunde asupra capacității opoziției de a contrabalansa acțiunile noii majorități parlamentare.

Acest fapt este cu atât mai important cu cât este puțin probabil ca noua majoritate parlamentară să pună presiune pe instituțiile statului în continuarea investigațiilor privind derapajele antidemocratice ale fostei guvernări, privind privatizările dubioase a unor întreprinderi de stat și a proprietății publice sau privind furtul miliardului. Anume din această perspectivă, este greu de conceput că actuala majoritate parlamentară atât la nivelul comisiilor parlamentare, cât și la nivelul legislativului per ansamblu, va fi consecventă în promovarea acțiunilor destinate dezoligarhizării, demonopolizării și transparentizării activității economice. Deși aceste acțiuni au fost inițiate de

majoritatea asigurată la acel moment de ACUM și PSRM, ele au fost mult mai insistent promovate de reprezentanții ACUM, care de departe au fost vioara întâi în acest proces.

În condițiile în care reprezentanții blocului ACUM au fost înlăturați de la șefia comisiilor parlamentare, poziții care au fost instrumentale nu doar în promovarea unui mesaj anti-corupție și de consolidare a integrității în sectorul public ci și adoptarea mai multor măsuri concrete în această direcție, este greu de crezut că aceste eforturi vor fi susținute în continuare de reprezentanții PDM și PSRM. Ținând cont de faptul că primul (PDM) este partidul căruia i se impută capturarea statului și utilizarea instituțiilor publice în promovarea intereselor înguste de grup (acuză la care a subscris inclusiv și actualul partener de coaliție), iar al doilea (PSRM) este partidul tot mai des acuzat de utilizarea aceluiași practici și instrumente subversive de preluare a puterii, subminării instituțiilor statului și utilizării lor în scopuri de partid și personale, șansele unei colaborări dintre majoritatea și minoritatea parlamentară sunt minime.

Concluzie. Astfel ajungem la concluzia că opoziția parlamentară dispune de instrumente limitate de a influența adoptarea deciziilor la nivel de comisii, adică acolo unde se dau bătăliile cele mai grele dar și cele mai semnificative până la scoaterea proiectelor de legi pentru dezbatere în plenul parlamentului. Nici măcar în cazul celor două comisii la care deține la moment președinția – Comisia drepturile omului și relații interetnice, Comisia de control al finanțelor publice – opoziția nu va fi capabilă să-și impună poziția în cazul unor disensiuni pe anumite subiecte cu majoritatea parlamentară datorită minorității numerice la nivelul fiecărei comisii. Deci, din punct de vedere al procesului legislativ, orice inițiativă a opoziției poate fi respinsă sau blocată atât în comisii cât și în plen fără costuri prohibitive din partea majorității parlamentare. Mai important este faptul că opoziția, în postura sa actuală, nu va putea să exercite cu plenitudine nici măcar controlul parlamentar. Acest instrument părea că a început să fie recuperat și exploatat de parlament atât în scopul responsabilizării unor instituții de stat cât și pentru a obține acces la informații de interes public mai sensibile dar care au fost ținute sub lăcată de fosta guvernare sub diverse pretexte. Astfel, în situația actuală există o probabilitate destul de înaltă de revenire la practica unor răspunsuri formale dar fără multă substanță oferite de unele instituții deținătoare de informații de acest gen. Cu toate acestea, interpelările parlamentare adresate instituțiilor statului rămân probabil instrumentul cu cel mai înalt randament nu doar pentru influențarea agendei politice (dacă nu parlamentare) prin plasarea unor subiecte de interes social major în epicentrul dezbaterilor publice, ci și pentru contracararea unor potențiale derapaje antidemocratice.